

РАДА

газета політична, економічна і літературна
виходить щодня, окрім понеділків.

Рік четвертий.

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Шідвалиця вул. д. 6,
біля Золотих воріт.

— Телефон редакції! 1458. —

Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1909.

на	на	на	на	на	на	на	на	на
1 рік	11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.
6. 5. 70	5. 20	4. 75	4. 25	3. 75	3. 25	2. 5	2. 25	1. 75

65. 65. 65. 65. 65. 65. 65. 65. 65.

Переплаць, на рік можна виплатувати частинами: в 2
сторінки: на 1 літо, 3 карб., і на 1 літо, 8 карб., в 3 сторінки:
на 1 літо, 2 карб., на 1 літо, 2 карб., і на 1 літо, 2 карб.,
або по 1 карб., на трохи перші шості місяців.

За гранично: на рік 17 карб., на трохи 5 карб.

50 к. на 3 місяці, 2 карб. 75 к., на 1 місяці, 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го

числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Авторі рукописів повинні подавати свій привід і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статті, до друку не пускаючи більші статті, які перевищують 3 місяці. І вимагають авторів їх концом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

3 привіду наділаних до газети віршів редакція не листується.

Просить авторів додержуватися правопису "Ради".

Умови друкування оповісток:

За рядок п'ятірку попереду тексту або за цого місце платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп.

За рядок п'ятірку після тексту: за перший раз 20 к., за другий — 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 к. за раз.

Жертвуйте на пам'ятник Т. Шевченкові у Київі!

Жертви по всій Росії дозволено збирати Полтавській Губернській Земській Управі.

86—59

Приймається передплата на друге півріччя 1909 р.

— на українському —

політичну, економічну і літературну газету
(рік видання четвертий)

Р А Д А ,

яка виходить у Київі щодня, окрім понеділків і днів після свят, українською мовою по програмі звичайних великих політичних газет

Напрямок газети непартійний демократично-поступовий

Особливу увагу РАДА звертає на місцеве життя провінції.

Власні кореспонденти в столицях і по всіх значніших містах України

◆ РАДА має в Державній Думі і Державній Раді кореспондентів ◆

3 р. 25 к. З 1-го Января розмір газети побільшено
Хто передплатить газету до кінця року, той
може за доплату 3-х карб. мати

3 додатком 6 р. 25 к. — ДОДАТОК —

М. Аркас: „Історія України-Русі“

на веленевому папері, багато ілюстрована (210 малюнків портретів, 9 карт у фарбах, 4 родоводи), в російській оправі з англійського коленкору. Книжка ця коштувала з оправою і пересилкою в окремому продажу 4 р. 75 коп. Передплатникам, що підписались або підпишуться на цілий рік, цей ж самий додаток висилається за доплату 2-х карб.

Умови передплати у заголовку.

Пробні числа надсидаються даром.

482—70

Від Української книгарні і склада б. редакції журнала „Кiev. Star.“

(Київ, Безаківська 8.)

на запитання наших покупців повідомляємо, що книжки

„Історія України-Русі“ М. Аркаса

в ОКРЕМОМУ ПРОДАЖУ НЕМАЄ.

Книжку цю на веленевому папері багато ілюстрована (210 малюнків портретів, 9 карт у фарбах, 4 родоводи), в російській оправі з англійського коленкору, що коштувала з оправою і пересилкою в окремому продажу 4 р. 75 коп. Передплатникам, що підписались або підпишуться на цілий рік, цей ж самий додаток висилається за доплату 2-х карб. а ти що підпишуться з якого будь після ціни року — за доплату 3-х карб., за що ж самий додаток висилається всім передплатникам і другий примірник книжки.

000-946-2

Перше взаємне товариство Страхування життя

Взаємність товариства забезпечує найменші вкладки і найбільш корисні умови страхування. Страхування загальноприступне. Приймається

страхування капіталу од 100 карб. і виплачуються премії щомісяця.

Записування в дійсні членки товариства з метою забезпечити сем'ю, себе на старість і капіталу для дітей — приймається в Управлінні Київського округа товариства.

Прорізна № 12, телег. 1898. гд.-643-80

Акціонерне товариство
для торгівлі мінеральним паливом Дніпровського
Басейна
„ПРОДУГОЛЬ.”

Щорічний продаж 600,000,000 пудів камінного вугілля та кокса 20-ти гірно-промислових товаристів Півдня Росії.

* Кіївський oddіл т-ва: *

Кіїв, Вітовський Бульвар № 10. Телефонна адреса: Кіїв — Продуголь.

Телефон № 1765.

З запитаннями і з замовленнями на камінне вугілля та кокс просимо відвідатись до

Кіївського oddілу товариства в Кієві, Миколаївська вул. № 9.

Управляючий Кіївським oddілом К. Л. Вилькошевський.

Уповноважений в справах продажу представниками: інж. В. І. Лозинський, А. Г. Шелінгер, А. Л. Бодик і М. А. Гольдштейн.

гд-869-10

ШДРУЧНИКИ нові і уживані
для всіх шкіл
в книгарні

Фундуклеївська № 4, тел. 2824.

10-944 2

Літній театр КУПЕЦЬКОГО САДУ.

Українська трупа під орудою Т. КОЛЕСНИЧЕНКА.

Сьогодні, 15-го augusta, За волю і правду, і 2-й акт Гейша.

вистава буде в 11-й раз: Нахмарило, Галька.

16-го, вистава: Юрко Довбиш, 2) По ревізії.

куди направляють керовники темних прочан, і коли ми згадаємо, яку роль в нашому громадському житті грають тепер обидві ці лаври, то зрозуміємо, якою страві там дадуть і нашим за кордонним землякам...

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Нарешті справа ця в кіївському об'єднаному комітеті посовується по-тому наперед. Головна річ тепер, це розсилка підписних листів по всіх громадських та урядових інституціях, а також окремим урядовим особам, як от: податні та фабричні інспектори, мірові посередники та судді, судові слідчі, станові пристави тощо. Розсилка ця, як уже писалося, зачалася вже на деякий час не через якісні там зовнішні перешкоди — оті „независячі обстоятельства“, а виключно з причин „тонкої політики“ керманиця комітета, якому забажалося у когось там про щось запишати, чогось довідатися... Аж ось „благословення“ од деяного одібрано нарешті і підписані листи, а де-кому й плакати при них про збрідання жерта, надруковані полтавською земською управою по вікрайському, піти в потроху у всіх „відомствах“ спершу Кієва та Кіївщини, а далі й по інших українських губерніях розсилатимуться. По за межами вільнику комітету мусить поки що зоставатися, а причин азов таки „тонкої політики“, відомство воєнне (звертатися за жертвами до війська ще не одібрано „благословення“, „відомство православного исповідання“ (причині ті ж) та народної освіти (ті ж причини) та ще одесувуються на ділі сільські уряди — волості та сільські росправи: треба, мовляв, виждати деякий час; коли після розсилки до вищих громадських управождань до них приїдуть жертви, надруковані полтавською земською управою по вікрайському, піти в потроху у всіх „відомствах“ спершу Кієва та Кіївщини, а далі й по інших українських губерніях розсилатимуться. По за межами вільнику комітету буде звертатися до них — запрошувати їх до збрідання жертв. Тепер настає час, коли по городських управах складаються бюджети на рік 1910, які потім розглядаються думами. Отже добре було, як би комітет не гаючись звернувшись до городських голов городів згаданих відомств губерній в проханням, аби й справи з монументом Т. Шевченкові було дано місце в бюджеті кожного города. Підписані листи посылаються й до городських управ, але цього не досить, бо в них проситься тільки оказать содібство по сбору пожертвованій та краї.

До речі про підписані листи. Папер, при якому їх висилують, складено надзвичайно сухо, цілком по бюрократичному, без жадної агітаційної риски, без жадного наполягу про те, хто такий, якої великої ваги для українського народу є ваш напівнайменший гений. Згадати про це, хоч кількома словами, конче поганіше буде на нашу думку, в цілях агітаційних, але ж, як нам казали, „тонка політика“ й тут стала на перешкоди: що не заподіаріла часом в українському підсніжнику. Підсніжні листи посылаються до громадськості, які відповідають на пам'ятник „б'льому генералу“ — Скобелеву, таку лірику розводить в офіційному підсніжнику, що тільки ву! Це може й дробні, але вони характерна для деяких сучасних громадських діячів, що намагаються сидіти неодмінно на двох стільчиках, та які добре знають, що за

— Телефон редакції! 1458. —

— Телефон друкарні 1069.

— Телефон редакції! 1458. —

— Телефон друкарні 1069.

— Телефон редакції! 1458. —

— Телефон друкарні 1069.

— Телефон редакції! 1458. —

— Телефон друкарні 1069.

— Телефон редакції! 1458. —

— Телефон друкарні 1069.

— Телефон редакції! 1458. —

— Телефон друкарні 1069.

— Телефон редакції!

клошт про пам'ятник мужичому поетові Ім не дадуть ні хреста, а ні табакерки. Або хіба не характерно, що українські плакати „Тут приймаються жертви... і т. д. не можна (?) надривати київському комітетові, а треба висипувати їх з Полтави?.. З той ж таки причини „не можна“ (не відомо тільки чому?) Во ж аргумент „въ Полтавѣ это можно дѣлать, а унастель нельзя“, не говорить, через ві що ж „нельзя“?)—з тієї самої причини, нам казали, що квитки надруковано по російському — „марки“ мовляв...

Опірія розігнаних уже підписаніх листів по Київу, комітет звернувся після цими дніми до 38 редакцій газет по Європейській та Азіатській Росії з досить сухо складеною (звоночка такі „осторожність, остерожність гospoda“!) відою до громадянства, яку і в нашій газеті още було надруковано. Фонд Шевченківського пригородської управи дуже мало збільшився за минулі місяці: за юль прибуло до городської каси тільки 165 карб. 48 коп., які складаються з інших жертв та прибутків: 32 карб. 49 коп. прираховано управою процентів за рік 1908-й, 33 карб. 19 коп. надіслано з Куп'янської від. Общества любителів естетического искусства та 99 карб. 75 коп.—одні миргородської повітової земської управи, що призначили земські збори. Ці осінні пропозиції записані по касі в августрі, але поступили вони в іюні. А разом з попередніми *) в Шевченківському фонду є зараз (на 1 august) 8600 карб. 49 коп. (8435 карб. 06 коп.) за 1 жовтня + 165 карб. 43 коп. за юль = 8600 карб. 49 коп.). Гроші ці обернуто буде в серії „Государственного казначейства“, про що городська управа зробила вже постанову глибко в рішенням комітета ще од 4-го мая цього року.

Гр. Ков.-Кол.

Під знаком шовінізму.

Громадянське життя австро-угорської монархії. Зараз під знаком страшного шовінізму.

Ніколи не та і нігде національний шовінізм не досягав таких страшених, антикультурних форм, як власне в політичному та культурному житті Австро-Угорщини. Можна без приблизення сказати, що шовінізм став теж нормальною формою національних відносин між „висхими“ і „ніжими“ народностями австро-угорської держави.

Хоч пануючу напівю в Австро-Угорщині, а в Угорщині мад'яри, проте німецький та мад'ярський шовінізм дійшли до тієї межі, яку треба признані за п'єс plus ultra.

*) Мусимо виправити помилку, що трапилася попередній статті (№ 156): на протязі юнії прибуло у фонд не 2988 карб. 35 коп., як на- друковано, а 3008 карб. 55 коп., як це видно з підрахунком поданих там сум, куди ввійшли 20 карб., що поступили від В. П. Науменка в іюні, але записано їх по касі було в іюлі. Крім того витрачено було з фонду не 73 карб. 26 коп., як надруковано, а 73 карб. 75 коп., а че-рез це гроші було у фонді на 1 жовтня не 8415 карб. 35 коп., а 8435 карб. 06 коп.

Гр. К. и.

З творчих мотивів.

Ніченька зоряя землю окутала,
Сплять і степи і гай,—
Та не заснути, турботами збуджені,
Думи невпинні мої.

Думи за думами темними хмарами
Рано і вечір снують...

Дайте бо сонця ласкавого, теплого,
Дайте пригоди забути!

Пестять голублять ці зорі довічні,
Темна опядалечинь,
Лагідно нічка шепоче до серденька:
„Годи, засни, одпочини!“

Мамо природо! Ти чарами дивними
Щастя безмежне даєш,

Всіх пригортает до лона широкого,

Спокій на серденько лаш,
Перед тобою побожно склалися,
Серденьком ширим моло:

Ти приголубмо віо вручи дружиноньку,

Тихо шепчі й, „люблю“.

Зорями світлими, зорями дивними

В очі ти зазиря, —

Ніжним коханням, любовью безмірою

Світять і гріють вони.

Все, що побачиш, все, що підслухаеш,
Мамо, поздай мені.

Може ж мене заспокоїш, природоюко,

Думи розважиш сумні.

Може в обіймах твоїх широма-

терніх

Чарами ніч уплюсь,

В сий вівсяній ростану, роз-
влюся,

Духом з тобою зіллює!

Пилип Капельгородський.

* * *

Ніч... Усі сплять...
За вікном глухо соєни шумлять...
Вітер жалібо стоне, коне,
Мов когось він ховає.

Я не можу, не можу заснути:
Тяжкий смуток мене охопив,
Наче що я силкую забути,
Наче хотіть мое щастя згубити...

Серце б'ється, як пташка в неволі...
Хоч би рапоць хутін наставав!..
Темо віхи він в хаті й на дворі,
Навіть вітер стогні перестав...
І. Суми.

Свідчення Коваленко.

Bo справді далі йти по цьому пляшту неможливо.

Принаймні, навіть при сучасних політических умовах громадянського життя в Європі— кожний крок далі в німіцькій с.-д. в Австро-Угорщині— кожний крок— був би здійснений, відкривав було статю в пресі, які в поспільному назад до стану воду послідали шовіністичні напади на німців на нижнеавстрійський чехів.

Адже віденські марксисти, які в революціях так енергично обороняють

принципи національної автономії— дуже ділкітно зkritикували лише форму, в яку вилився національний запал австрійських німців— зовсім не доторкаючись до принципіальної сторони цеї справи.

Натурально, що таке становище центрального органу австрійської с.-д. викликало цілком природне обурення серед чеських с.-д. ків— які в своєму нападах на чеські культуру інституції— можливі такі факти, які в по- слідні часи стоять на денній черві в Бідні та майже по всій нижній Австро-Угорщині.

Чи, коли ви читаєте звістки про

те, як „вадкультурні“ потомки Канта Гете скликують всіх вірних синів Германії, що вони порозибали чеські „макітри“, або, як вояновиче стадо германців з грізним чею vietus нападає на чеські культуру інституції у Бідні і нініць так все— буквально все— від вивісок починаючи із

статю посла до віденського парламенту I. Гідена дали дуже цікаву відповідь своїм німецьким колегам, зовсім справедливо зазначаючи, що становище „Arbeit Zeitung“ в цій спра- ві суперечить кардинальним принципам соціалізму в національній спра- ві, що воно викликало цілком приро- дне обурення в рядах чеської с.-д. буде дуже сумною прелюдією до с-д. а-таду, тим більше, що в його програмі одним з головних пунктів є національна справа.

Щоб охарактеризувати відносини застуниць німецької науки до по- вінізму— треба було б написати цілу спеціальну студію, де можна б було докладно зупинитися на аналізі філософії німецького шовінізму, для чого багато матеріалу знайшлось би в таких „наукових“ працях, як „Politische Anthropologie“ Вольтмана, декларациі політических листів історика Момсена, декларациі меморандуму професорів німецького університету у Празі і т. інші.

Зоставляючи це зараз на боць, я наведу тут лише один дуже цікавий факт, який вельми добре може з'ясувати вище згадані відносини чеських „жерців“ науки до пангерманського шовінізму.

Цього року святкував лейпцигський університет 500 роковини свого істнування. Як відомо цей університет було засновано після виходу німецьких студентів і професорів з пражського університету в 1409 р.

Вже тоді чесько-німецький конфлікт так загострився, що в університетській справі він скінчився агавовою сесією німців, що не хотіли відпустити чеським відповідної землі.

Ровесники, що віні на черві в скликання чеського сейму в Празі, перед роком було зачинено, і що з цього приводу центральні віденські урядом робляться політическі експерименти, які мають на меті залагодити пей конфлікт, словом, утворити якийсь modus vivendi, між чеськими німцями та чехами, що дав би можливість спільній їх політическій праці в пражському сеймі.

Дуже цікаво доказувати, що цей чесько-німецький шовінізм не є лише спеціальною рисою якихсь походинкових верств німецького громадянства, але що він є майже одною в головних складових частей сучасного громадянського життя всієї німецької нації.

Як глобово закорінівся він у національному світогляді німців, найкраще можна бачити з того, що навіть

менські соціалисти та заступники „чістої“ науки також заплуталися в нетримати їх і взагалі дати їм поміч.

Таким чином свого рівня становище лейпцигського університету стався величезною, шовіністичною мавіфестацією на користь пражсько-німецької „alma mater“, яку німці вважають за матір лейпцигського університету.

Як завше їх скрізь— з пагоди п'яного юблею— лейпцигським університетом дано багато почесних докторатів (т. зв. honoris causa); такі докторати даються, звичайно, як пошана особам, які мають такі або інші заслуги за діяльність науковою або професійною.

Дуже характерно, що з чеських німців такий докторат дістав бувши німецьким міністр земляк відомий пангерманський шовініст і демагог— Праде, людина, яка не має

наукою нічого сильнінко спільного, з професією купець.

А що нікто з німецьких учених нічого не чув про наукову діяльність д. Праде, то було зазначене, що поче- ручний докторат йому дається за „об- рону німців“ в Австро-Угорщині.

Дуже цікава також була промова ректора лейпцигського університету Бідніка до застуниць пражської німецької „alma mater“. Він закликав до боротьби з наявністю та фанатизмом (розуміється чеським); він обіявив уважу відповідної відповідь— Ні—не візваю. Бо, судячи зі звітів, які збереглися, земські відомості відома відносно чеських німців, які зберегли бути піобідителями в цій боротьбі.

Чи ж можна дивуватися тому, що чеськідом, малокультурні маси йдуть на ущівівізм, коли цвіт німецької інтелігенції, люди, які стоять до боротьби з наявністю та фанатизмом (розуміється чеським); він обіявив

їх відповідь— Ні—не візваю. Но, судячи зі звітів, які збереглися, земські відомості відома відносно чеських німців, які зберегли бути піобідителями в цій боротьбі.

Чи ж можна дивуватися тому, що чеськідом, малокультурні маси йдуть на ущівівізм, коли цвіт німецької інтелігенції, люди, які стоять до боротьби з наявністю та фанатизмом (розуміється чеським); він обіявив

їх відповідь— Ні—не візваю. Но, судячи зі звітів, які збереглися, земські відомості відома відносно чеських німців, які зберегли бути піобідителями в цій боротьбі.

Чи ж можна дивуватися тому, що чеськідом, малокультурні маси йдуть на ущівівізм, коли цвіт німецької інтелігенції, люди, які стоять до боротьби з наявністю та фанатизмом (розуміється чеським); він обіявив

їх відповідь— Ні—не візваю. Но, судячи зі звітів, які збереглися, земські відомості відома відносно чеських німців, які зберегли бути піобідителями в цій боротьбі.

Чи ж можна дивуватися тому, що чеськідом, малокультурні маси йдуть на ущівівізм, коли цвіт німецької інтелігенції, люди, які стоять до боротьби з наявністю та фанатизмом (розуміється чеським); він обіявив

їх відповідь— Ні—не візваю. Но, судячи зі звітів, які збереглися, земські відомості відома відносно чеських німців, які зберегли бути піобідителями в цій боротьбі.

Чи ж можна

